

Hetero in avtoagresivnost v družini

Problematiko hetero- in avtoagresivnosti v družini se je v preteklosti obravnavalo zgolj kot zasebni in moralni problem. V zadnjem času se je situacija spremenila. Področje hetero- in avtoagresivnega vedenja je pritegnilo tako raziskovalce kot oblikovalce politik. Obsežno število raziskav, ki z različnih disciplinarnih, teoretičnih in metodoloških vidikov osvetljujejo značilnosti in obseg tega pojava izpostavlja, da problematika hetero- in avtoagresivnosti v družini zahteva multidisciplinarni pristop. V raziskavi smo uporabili različne kvalitativne in kvantitativne metode z namenom, da osvetlimo nekatere hetero- in avtoagresivne vzorce vedenja v različnih kontekstih: stališča do samomora, publikacije in medije, ki se ukvarjajo z družinskim nasiljem ter odobravanje in pojavljanje družinskega nasilja v vzorcu mladostnikov, žensk in moških.

Samomorilno vedenje je slovenski nacionalni problem že desetletja. Preventiva in pomoč suicidalnim posameznikom sta odvisni od številnih dejavnikov, med katerimi igrajo posameznikova stališča izjemno pomembno vlogo. Od teh je odvisno prepoznavanje simptomov samomorilne ogroženosti in iskanje pomoči, vplivajo na odnos do možnosti preprečevanja in zdravljenja simptomov. V raziskavi smo želeli proučiti zgoraj opisan proces, kot ga vidijo različne skupine ljudi: splošna populacija, osebe po poskusu samomora, njihovi bližnji, zdravniki v osnovnem zdravstvu ter specialisti psihiatri in ugotoviti, kateri model samomorilnega vedenja prevladuje v določeni skupini. Rezultati raziskave so pokazali pomembne razlike v predstavah o samomorilnem vedenju pri omenjenih štirih skupinah. Skupini splošne populacije in ljudi po poskusu samomora si razlagata samomorilno vedenje kot šibkost, splošni zdravniki in psihiatri pa se osredotočajo na medicinske razlage in nujnost zdravljenja depresije.

V Sloveniji je malo raziskav na temo družine; običajno so nesistematične, celo naključne. Stanje je podobno na področju raziskav, ki se ukvarjajo z nasiljem v družini. Šele od leta 1999 je njihovo število začelo naraščati, kar časovno sovпада z dejavnostjo nevladnih organizacij, zlasti kampanje boja proti nasilju nad ženskami. Pričelo pa je naraščati tudi število raziskovalnih in strokovnih publikacij na temo družinskega nasilja, v tem oziru tiskani mediji niso bili izjema. Med prednostnimi temami obravnav publikacij in tiskanih medijev v petletnem obdobju, od 1998 do 2003, so njihovi avtorji poročali o vrstah nasilja nad ženskami v družini, o dejavnikih tveganja za nasilje tako pri žrtvi kot pri storilcu in o posledicah in dinamiki nasilja. Avtorji zapisov so med drugim presojali sam govor o nasilju nad ženskami v družini, pri čemer so poudarjali, da je ta v javnih razpravah še vedno tabuiziran. Razloge za tako stanje so videli predvsem v odsotnosti izobraževalnih programov o nasilju in šibki povezanosti pristojnih institucij, ki se z nasiljem ukvarjajo. Poudarjali so tudi, da je v Sloveniji nujna uvedba celovitega zakona o nasilju.

Raziskava, ki je proučila odobravanje in pojavljanje družinskega nasilja, je razkrila, da se nasilje v družini v Sloveniji pojavlja v različnih oblikah in okoliščinah, vendar je še vedno pogosto prikrito. Večina udeležencev študije je navedla, da so že doživeli oziroma bili priča vsaj eni izmed oblik nasilnega vedenja (telesno, verbalno, emocionalno, spolno, posredno nasilje), vendar je le četrtina oseb sebe oziroma svoje bližnje prepoznala kot žrtve nasilja. Kar polovica udeležencev žrtve nasilja ni prepoznala in je menila, da je nasilje manj razširjeno, v primerjavi z oceno, ki so jo podale žrtve. Zaskrbljujoče nizek je tudi delež oseb, ki bi bile pripravljene nasilen dogodek prijaviti, če bi ga doživele. Raziskave, ki bi preučevale razsežnosti nasilja nad ženskami v ruralnem in kmečkem okolju, so še relativno redke. To še posebej velja za Slovenijo, kjer takih raziskav doslej še sploh ni bilo.

Rezultati naše analize nakazujejo, da je nasilje v družini in nad ženskami v podeželskem in kmečkem okolju dokaj razširjeno in da bi morali raziskovalci in oblikovalci politik tej temi v prihodnje nameniti več pozornosti.